

TIME: - 3 Hrs.

MARKS: -100

N.B. - All questions are compulsory. Cite relevant articles and authorities wherever applicable.

1. Answer the following: (**not more than two sentences**): - **20**
- (a) State four causes of Noise Pollution.
 - (b) What does 'Cognizance of Offence' mean under the Water Act?
 - (c) Define 'Occupier' as defined under the Air Act?
 - (d) What is Global Warming?
 - (e) Explain 'Animal Article' as defined under the Wildlife Protection Act.
 - (f) How is 'Board' defined under the Air Act?
 - (g) What does 'ACT' under Bio-Medical Waste Rules mean?
 - (h) Explain the meaning of Polluter Pays Principle.
 - (i) Name the four kinds of forest under the Indian Forest Act.
 - (j) What is the extent of the Environment Protection Act?
2. Write short notes on the following: (**any four**):- **20**
- (a) Sustainable Development
 - (b) 'Hunting' under the Wildlife Protection Act.
 - (c) Power to Entry and Inspection under Air Act
 - (d) Noise Pollution Rules
 - (e) Bio-Medical Waste Rules
 - (f) Eco-labelling Scheme
3. Solve the following (**any two**):- **12**
- (a) Mr Mahesh enters into a Sanctuary and is accused of killing an elephant.
 - (i) Does the Wildlife Protection Act permit Hunting? Explain.
 - (ii) When is Hunting not considered an offence?
 - (b) Ashish complained to the Central Government against a Hazardous industry alleging pollution of the environment
 - (i) Under the Environment Protection Act, how can the industry justify 'Handling'.
 - (ii) What directions can be given to the polluting industry?
 - (c) A factory located close to a residential locality was run for 24 hours continuously and the manufacturing process resulted in booming sound of the boilers.
 - (i) Which law would be applicable in the above case?
 - (ii) Can action be initiated under the law mentioned by you in (i) above. Explain.

4. Answer the following (any **four**) :-

48

- (a) Enumerate the functions of the Central Board under the Air Act.
- (b) Explain the penal provisions under the Water Act.
- (c) Have the Noise Pollution Rules been effective in the true sense? Discuss.
- (d) Explain the various provisions to take samples and procedures to be followed in connection therewith under the Air Act.
- (e) Discuss the Powers of the Central Government to take measures under the Environment Protection Act.
- (f) The Indian Constitution is the first Constitution in the world, mapping specific provisions for the protection and improvement of the environment. Explain.

वेळ: ३ तास

गुण: १००

सूचना:

1. सर्व प्रश्न सोडवा
2. उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात
3. आवश्यक तिथे करणे/ कलम/ केस संदर्भ द्या

प्र. १ खालील प्रश्नांची उत्तरे दोनच वाक्यात द्या:

20

१. ध्वनी प्रदूषणाची चार कारणे सांगा.
२. जल कायद्यांतर्गत 'गुन्हा नोंद' म्हणजे काय?
३. वायु कायद्यांतर्गत परिभाषित केल्यानुसार 'ऑक्युपायर' परिभाषित करा.
४. ग्लोबल वार्मिंग म्हणजे काय?
५. वन्यजीव संरक्षण कायद्यांतर्गत परिभाषित केल्यानुसार 'अनिमल आर्टिकल' स्पष्ट करा.
६. वायु कायद्यांतर्गत 'बोर्ड' कसे परिभाषित केले जाते?
७. जैव-वैद्यकीय कचरा नियमांतर्गत 'एक्ट' म्हणजे काय?
८. पॉलीटर पेस तत्त्वाचा अर्थ स्पष्ट करा.
९. भारतीय वन अधिनियमान्वये चार प्रकारच्या जंगलांची नावे द्या.
१०. पर्यावरण संरक्षण कायद्याची मर्यादा किती?

प्र. २ थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार);

20

१. शाश्वत विकास.
२. वन्यजीव संरक्षण कायद्यांतर्गत 'शिकार'.
३. वायु कायद्यांतर्गत प्रवेश आणि तपासणी करण्याचे अधिकार.
४. ध्वनी प्रदूषण नियम.
५. जैव-वैद्यकीय कचरा नियम.
६. इको लेबलिंग योजना.

प्र. ३ कोणतेही दोन सोडवा:

12

(a) श्री महेश एका अभयारण्यात शिरले आणि त्याच्यावर हत्तीचा खून केल्याचा आरोप आहे.

(i) वन्यजीव संरक्षण शिकार करण्यास परवानगी देतो काय? स्पष्ट करणे.

(ii) शिकार कधी गुन्हा मानला जात नाही?

(b) आशिषने एका घातक कंपनी उद्योगाविरोधात केंद्र सरकारकडे पर्यावरणाच्या प्रदूषणावर तक्रार केली

(i) पर्यावरण संरक्षण अधिनियमान्वये, उद्योग 'हाताळणी' योग्य कसे ठरवू शकतो?

(ii) प्रदूषण करणाऱ्या उद्योगास कोणते निर्देश दिले जाऊ शकतात?

(c) निवासी परिसर जवळील एक कारखाना 24 तास चालविला जात होता. सतत उत्पादन प्रक्रियेचा परिणाम बॉयलरचा भरभराटीचा आवाज असा झाला.

(i) वरील प्रकरणात कोणता कायदा लागू असेल?

(ii) आपण (i) वर नमूद केलेल्या कायद्यानुसार कारवाई सुरु केली जाऊ शकते का? स्पष्ट करणे.

प्र. ४ कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा;

48

(a) वायू कायद्यांतर्गत केंद्रीय मंडळाच्या कामकाजाची गणना करा.

(b) जल कायद्यानुसार दंडात्मक तरतुदी समजावून सांगा.

(c) ध्वनी प्रदूषण नियम खऱ्या अर्थाने प्रभावी झाले आहेत काय? चर्चा करा.

(d) वायु कायद्यान्वये नमुने व पद्धती पाळण्याच्या विविध तरतुदी समजावून सांगा.

(e) पर्यावरण संरक्षण कायदा अंतर्गत केंद्र सरकारच्या अधिकाऱ्यांच्या उपाययोजना करण्यासाठी अधिकार. चर्चा करा

(f) भारतीय संविधान ही जगातील पहिली घटना आहे, ज्यातून पर्यावरण संरक्षणासाठी व त्यातील सुधारणांच्या विशिष्ट तरतुदींचे मॅपिंग केले जाते. स्पष्ट करणे.